

PLANSTRATEGI 2020 – 2024

VÅLER KOMMUNE

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	1
1. Bakgrunn og lovkrav	2
2. Overordnede føringer	2
2.1 Nasjonale forventninger	2
2.2 Fylkesplan for Østfold	3
2.3 Regional planstrategi	3
2.4 FNs 17 bærekraftsmål	4
3. Kunnskapsgrunnlag	4
4. Utviklingstrekk	5
4.1 Befolknings- og boligutvikling	5
4.2 Klima	5
4.3 Sentrum og nærmiljø	7
4.4 Friluftsliv	8
4.5 Folkehelse	9
4.6 Barnevern	10
4.7 Barnehager og skoler	11
4.8 Kulturtilbud	12
4.9 Integrering	12
5. Vurdering av planbehov	12
5.1 Etatsovergripende planer	13
5.2 Helse og velferd	14
5.3 Oppvekst og kultur	16
5.4 Miljø og teknikk	18

1. Bakgrunn og lovkrav

Kommunens planstrategi inneholder en beskrivelse av kommunens utvikling innenfor ulike felt og hvilke strategiske valg som skal prioriteres.

Plan og bygningsloven § 10-1 sier at: *”Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.”*

Planstrategien er ikke en plan, men et verktøy for å prioritere planbehov i perioden. Planstrategien bør være tydelig på utfordringene, men kritisk til planbehovet. Planstrategien skal ikke vedta nye mål og tiltak for kommunen, men peke ut i hvilken retning man ønsker at utviklingen av kommunen skal gå.

2. Overordnede føringer

2.1 Nasjonale forventninger

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sendte i mai 2019 ut dokumentet «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019 - 2023.» Dokumentet legges til grunn for fylkenes og kommunenes planstrategier. Regjeringen legger her vekt på fire hovedutfordringer med bakgrunn i FNs bærekraftsmål:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

«Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.»

Dette er en svært tydelig forventning fra regjeringen. I kommunens samfunnsplan er ikke bærekraftmålene synliggjort eller drøftet. I denne planstrategien løftes målene inn i vurdering av planbehovet, for deretter å kunne synliggjøres i underliggende planverk.

Nasjonale forventninger sier videre at: *«Kommuner som ikke har slått seg sammen, bruker planleggingen til å diskutere om de har forutsetninger for å møte framtidens utfordringer alene, eller om de bør slå seg sammen med nabokommuner.»*

Kommunens økonomiske handlingsrom er begrenset og disposisjonsfondet er den siste tiden betydelig redusert. Kommunen har små fagmiljøer og er dermed sårbar ved sykdom og andre uforutsette hendelser. Kommunens gjeldsnivå er pr nå akseptabelt, men vi står foran store investeringer og vil få betydelig økt gjeldsgrad.

Kommunen leverer tjenester av god kvalitet, men vi er avhengig av å samarbeide med våre nabokommuner innenfor ressurskrevende områder, slik som brann, avløp, renovasjon, legevakt og krisesenter.

Kommunestyret har vedtatt at Våler kommune ikke skal slå seg sammen med andre kommuner. I sin begrunnelse peker kommunestyret bl.a. på flg. momenter (sak 28/16 den 16.6.2016):

- Våler kommune leverer i dag gode tjenester på de fleste områder.
- Det er viktig med en nærhet og trygghet i tjenestetilbudene.
- Å opprettholde Våler som egen kommune, er det som tjener kommunens innbyggere best. 21 kommunestyrerepresentanter med lokalkunnskap, vil være bedre ombudsmenn for innbyggerne enn en håndfull representanter i et felles kommunestyre for en storkommune.
- Våler kan karakteriseres som en økonomisk solid kommune.
- Gjennom fortsatt systematisk og godt planarbeid, vil Våler som egen kommune fortsatt kunne drive aktiv og god samfunnsutvikling.

2.2 Fylkesplan for Østfold

Fylkesplan for Østfold, «Østfold mot 2050» fra 2018 legger føringer for kommunal planlegging innen alle sektorer. Denne planen vil gjelde fram til det har blitt vedtatt nye planer for nye Viken fylke. Ved utarbeidelse av kommuneplanens samfunnsdel 2019 – 2030, ble fylkesplanen lagt til grunn.

Fylkesplanen er bygd opp med samme hovedtema som Vålers samfunnsdel og har følgende hovedmålsettinger:

- Østfold skal være et fylke som ivaretar klima, natur, kulturminner og kulturlandskap, og som tar miljøhensyn i offentlig og privat sektor.
- Østfold skal være attraktivt for mennesker og kapital, og tilby et velfungerende arbeidsmarked. Vi skal ha et bærekraftig næringsliv preget av nyskaping, riktig kompetanse og samhandling.
- God livskvalitet for alle som bor i Østfold.

Fylkeskommunen legger følgende suksessfaktorer til grunn:

1. *Samhandling og samarbeid mellom fylkeskommune, kommuner, næringsliv og frivillig sektor.*
2. *Infrastruktur som knytter kommunene sammen, og som knytter Østfold til resten av landet og Europa, samt at den lokalt fremmer bærekraftig mobilitet.*
3. *Integrering og inkludering må fungere for å få utnyttet den mangfoldige kompetansen hos innvandrere og flyktninger, samt at mennesker med nedsatt funksjons-evne får delta i arbeids- og samfunnslivet i mye større grad.*
4. *Klima- og miljø tiltak, lokalt og regionalt. Være et foregangsfylke innen jordbruk og støtte opp under det grønne skiftet.*
5. *Helhetlig by- og stedsplanlegging for å styrke den økonomiske verdiskapingen, konkurransekraften og den sosiale bærekraften i lokal-samfunnene.*

2.3 Regional planstrategi

Regional planstrategi for Viken skal vedtas i desember 2020. Fram til det har blitt utarbeidet nye planer for det nye fylket, skal eksisterende planer for de «gamle» fylkene benyttes.

Regional planstrategi ble sendt ut til offentlig ettersyn i juni 2020. Dokumentet er bygget opp over FNs 17 bærekraftsmål og er gruppert i fire deler: sosial bærekraft, miljømessig bærekraft, økonomisk bærekraft og samarbeid.

2.4 FNs 17 bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringer innen 2030. Bærekraftsmålene inngår i FNs Agenda 2030 og består av 17 mål for en bærekraftig utvikling, samt en erklæring om hvordan verden skal oppnå denne utviklingen innen 2030. Bærekraftsmålene ligger som grunnlag for Nasjonale forventninger og regional planstrategi.

FNs bærekraftsmål. Kilde: FN.no

Bærekraftsmålene skal ligge som bakgrunn i kommunens arbeid med sikte på å møte framtida på en bærekraftig måte innen økonomiske, sosiale og økologiske forhold og dermed også regjeringens mål i Nasjonale forventninger.

3. Kunnskapsgrunnlag

Våler kommune vedtok ny samfunnsdel for kommuneplanen i 2019. Samfunnsdelen peker på noen problemstillinger og tema som kommunen ønsker å jobbe videre med.

Rapporten «Vi i Viken» er bygget over FNs 17 bærekraftsmål og er Vikens kunnskapsgrunnlag for arbeidet med regional planstrategi. Rapporten viser noen problemstillinger på kommunenivå og disse er brukt i denne planstrategien.

Videre er Folkehelseprofilen 2019, fylkesplanen «Østfold mot 2050», statistikker fra SSB, Regional plan for klima og energi 2019 – 2030, Klima Østfold, Fylkes- ROS, Ungdata 2019 samt tema og problemstillinger spilt inn fra kommunalsjefer og virksomhetsledere benyttet.

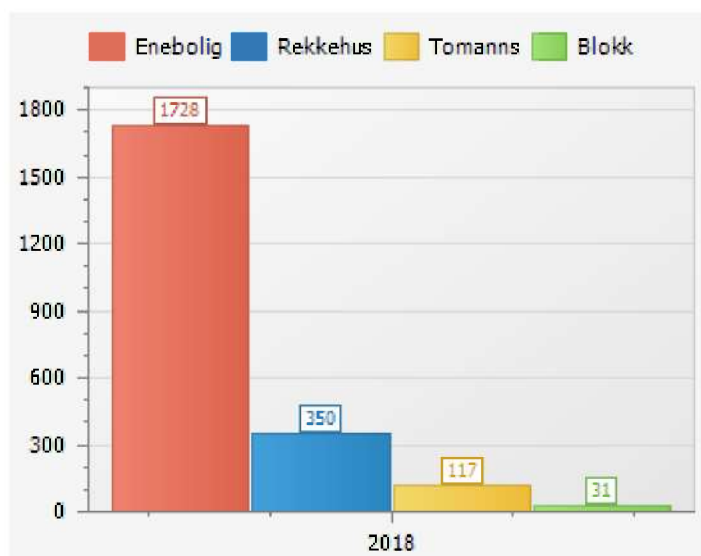
4. Utviklingstrekk

4.1 Befolknings- og boligutvikling

De siste 12 årene har Våler hatt en gjennomsnittlig befolkningsvekst på 2,5 % pr år. En slik vekst gir en del muligheter, men også utfordringer på flere områder. Tall fra SSB¹ viser at veksten er ventet å holde seg på samme nivå, både mot 2030 og 2040, med en befolkning på henholdsvis 7226 og 8823.

Høy befolkningsvekst fører til press på både sosial og teknisk infrastruktur. I en slik situasjon er det viktig å ha kontroll på kapasitet og tilstand på bygningsmasse og kommende behov for oppgraderinger i teknisk infrastruktur, for bedre å kunne styre utvikling mht rekkefølge for utbygging og forutsigbarhet for egen økonomi og utbyggere.

Oversikt fra SSB viser at kommunen har en svært høy andel eneboliger i forhold til andre boligtyper:

Kilde: SSB https://kommuneprofilen.no/Profil/Kommunefakta/Bolig_Pris_kommune.aspx

I sammenheng med forventet befolkningsvekst, må det samtidig sees på boligtyper og hvor i kommunen det er ønskelig at veksten kommer.

4.2 Klima

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging står det at det forventes at kommunene vektlegger arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser, inkludert utslipp fra arealbruksendringer, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging.

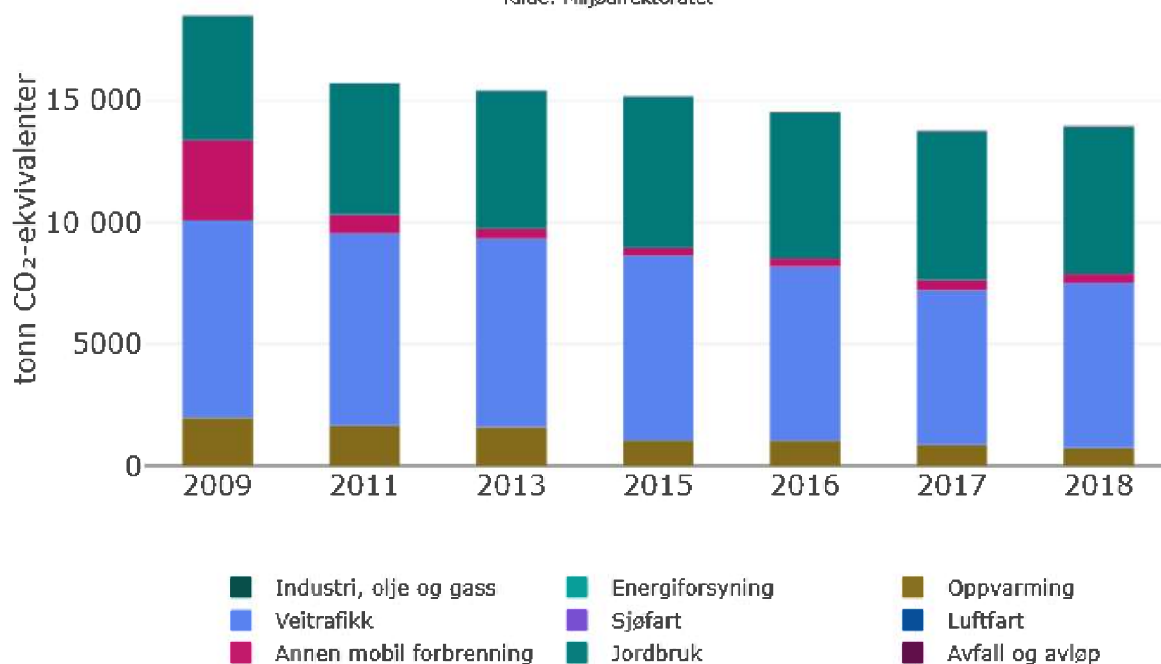
Tall fra Miljødirektoratet viser at kommunens samla utslipp av CO2 ekvivalenter har gått ned fra 14 386,1 tonn i 2009 til 13 951,6 tonn i 2018². Av dette har andel fra oppvarming, veitrafikk og annen mobil forbrenning gått ned, mens andel fra jordbruk har økt.

¹ <https://www.ssb.no/kommunefakta/valer-ostfold>

² <https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/klimagassutslipp-kommuner/?area=531§or=-2>

Sektorfordelte utslipp per år

Kilde: Miljødirektoratet

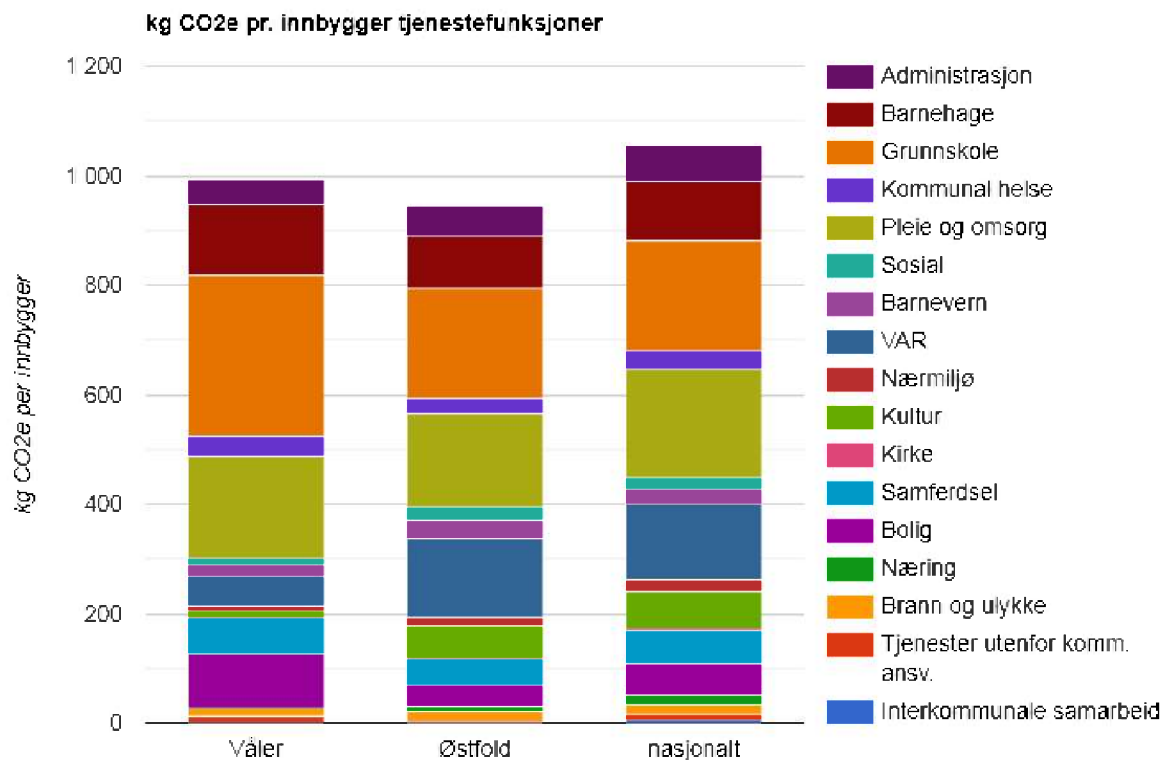

Kilde: Miljødirektoratet

Det vil være nyttig å gå grundig inn i disse tallene for å finne forklaringer på hvorfor noen utslipp går ned mens andre øker.

Klima Østfold har laget klimaregnskap for alle kommunene i det gamle fylket. Oversikten nedenfor er fra 2016, men hovedfunnene er fortsatt gjeldende.

En analyse av klimafotavtrykk pr innbygger, fordelt på områdene for kommunens tjenesteproduksjon, viser at kommunen har store fotavtrykk innen barnehage, skole og pleie og omsorg. I figuren nedenfor vises sammenligning mellom Våler og Østfold (i 2016 tall.) Forklaringen til disse relativt store verdiene, ligger i all hovedsak i bruk av strøm, olje, vedlikehold og transport. Etter 2016 har kommunen gjennomført et EPC- prosjekt som vil ha positiv innvirkning på verdiene for strømforbruk og olje. Nye beregninger vil vise hvor stor effekt dette vil ha på klimafotavtrykket. En gjennomgang av egen bygningsmasse kan likevel være nyttig, sett både i et klima- og et økonomisk perspektiv.

Kilde: Klima Østfold

«Kommunal og regional planstrategi skal omtale behovet for oppdatering av eksisterende eller utarbeiding av nye planer, i lys av forventede klimaendringer og tidligere uønskede naturhendelser. I planstrategien skal det gjøres en vurdering av om hensynet til et endret klima innebærer et behov for oppheving eller revisjon av gjeldende planer.³»

Kommunens planlegging skal bidra til at samfunnet forberedes på og tilpasses klimaendringene (klimatilpasning). Statlige planretningslinjer for klima- energiplanlegging og klimatilpasning sier at ved vurdering av konsekvenser av klimaendringer, skal alltid høyeste alternativ legges til grunn.

4.3 Sentrum og nærmiljø

Gjennom ulike medvirkningsprosesser har kommunens innbyggere ytret tydelig ønske om sentrumsfunksjoner og møteplasser. Kommunestyret fattet i 2016 vedtak om at Kirkebygden skulle være kommunens sentrum og etter dette har det blitt initiert flere planer og tiltak for å utvikle Kirkebygden. Ved nye reguleringsplaner for bolig legges det opp til større tetthet for høyere befolkningsgrunnlag, det har blitt gjennomført arbeidsverksted med innbyggere, foreninger og næringsliv og i prosjektet «Ny Kirkebygden skole» sees det på ulike sentrumsfunksjoner.

Kirkebygden består i dag av tre større boligområder: Folkestad, Berg og Turulia. I arbeidet med sentrumsutvikling bør det sees på hvordan disse boligområdene kan knyttes bedre sammen, eventuelt med bedre gang- og sykkelveinett.

For å lykkes med sentrumsutvikling, anses det som viktig å prioritere utbygging av bolig, samt teknisk og sosial infrastruktur i Kirkebygden. Kommunens to andre nærmiljø, Våk og Svinndal vil også preges

³ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-09-28-1469>

av stor utbygging og det må ventes betydelig innflytting og økende press på skoler, barnehager og teknisk infrastruktur som vann og avløp.

Kommunens tre nærmiljø har, med unntak av Kirkebygden ungdomsskole og idrettsanleggene, nesten ubetydelig interaksjon med hverandre. I medvirkningsprosesser der administrasjonen møter innbyggere, har det blitt etterspurt virkemidler for bedre samhold og «vi- følelse» på tvers av nærmiljøene. Dette bør vurderes når det jobbes med ulike tiltak og planer i de enkelte nærmiljøene.

Med utvikling av sentrum i Kirkebygden er det naturlig at flere fellesfunksjoner lokaliseres dit. Samtidig anses det som viktig for de to andre nærmiljøene at det finnes mulighet for aktiviteter og/ eller samlingssteder også der. For nærmiljøet i Svinndal oppleves det positivt at frivilligsentralen er lokalisert der. Denne tiltrekker seg også besøkende fra både Våk og Kirkebygden og bidrar dermed til å binde sammen kommunen.

Folkehelseprofilen 2020 fokuserer på sosialt bærekraftige lokalsamfunn og peker ut fire mål som er viktige å ivareta i planleggingen:

- at innbyggerne har god tillit til samfunnet
- at det er tilgang til arbeid, utdanning og gode nærmiljø
- at man føler tilhørighet
- at man opplever trygghet.

Disse målsettingene finner vi igjen i kommuneplanens samfunnsdel, konkretisert i strategiene for planperioden, men det er en kjensgjerning at kommunen skårer lavt i undersøkelser som omhandler muligheter for aktiviteter og treffsteder.

Alle tre nærmiljøene bør ha tilbud om aktiviteter som kan knytte innbyggerne sammen og bidra til god folkehelse. Å jobbe med utvikling av gode nærmiljø kan gi gevinster på flere plan, ikke minst for den yngre delen av befolkninga.

Sluttrapporten fra Helsedirektoratet sitt prosjekt «Kartlegging og utviklingsarbeid om nærmiljø og lokalsamfunn som fremmar folkehelse (Nærmiljøprosjekt) kom i 2019. Den korte konklusjon og oppsummering fra prosjektet er slik:

«Den heilt korte versjonen er slik: tryggleik, trivsel, tillit og tilgjenge. Tryggleik rommar mange faktorar, men blir trekt fram som nærast eit primærbehov. Det treng ikkje dreie seg om kriminalitet, men kan like gjerne handle om at ein har eit godt forhold til naboen, og at trafikkforholda er greie. Trivsel handlar om å ha tilgang til grøne omgivnader, frisk luft, rekreasjon, og moglegheit for sosial kontakt. Tilgjenge handlar om at det ein treng og ønskjer seg finst i nærmiljøet, og at ein lett kan kome seg dit – anten det gjeld tenester, opplevingar eller aktivitetar.»⁴

4.4 Friluftsliv

Kommunen har flere tilrettelagte friluftslivsområder, hvorav fire er statlig sikrede. I 2018 kjøpte kommunen gården Mellom- Ros med tilsagn om statlige midler. Dette området blir et fint tilskudd til friluftsområder i kommunen og ikke minst en tilrettelagt adkomst til Vansjø. Kommunestyret har bestilt en utredning med bred medvirkning for å se hvordan Mellom- Ros kan brukes til beste for våre innbyggere og besøkende.

Forvaltningsplan over statlig sikra friluftsområder har blitt revidert og det søkes tilskudd fra fylkeskommunen til oppgradering og vedlikehold.

⁴ <https://www.helsedirektoratet.no/nyheter/kvifor-trivst-du>

Kommunen har ellers fine turområder med et stort antall stier og løyper. Disse områdene ble kartlagt og verdsatt etter bruk i 2019 og ga en fin oversikt over dagens bruk. Områdene varierer i grad av tilrettelegging og tilgjengelighet, noe som er hensyntatt i kartleggingen. I det videre arbeidet med kommuneplanens arealdel vil det bli sett på friluftsområder og tilgang til områdene.

DNT Vansjø har merket en del av stiene i kommunen. Slik merking, med oversikt over avstand, tilgjengelighet for barnevogn/ rullestol etc anses som et svært viktig og supplerende tilbud. Tilrettelegging for friluftsliv har også stor betydning for folkehelse og tilrettelegging av områder vil kunne gi positive effekter på et bredere nivå.

Alle kommuner har fått innspill fra Norsk friluftsliv med hurtigguide for «Sikring av neste generasjons natur og helse.» I dokumentet vises det til at mesteparten av norsk natur forvaltes gjennom kommunal arealplanlegging og utfordringene ved *«å føre en natur- og friluftslivsvennlig arealpolitikk når prioritering av økonomisk vekst, arbeidsplasser og innbyggertall er mer synlig i et kortsiktig perspektiv.»* I kommunens arbeid med å rullere kommuneplanens arealdel, er friluftsområder ett av utredningsområdene. Det vises videre til prosjektet «Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder» som kommunen fullførte i 2019.

Å tilrettelegge for friluftsliv kan gjøres på flere måter. Å avsette områder til dette formålet i kommuneplanens arealdel kan være bra, men ikke nok. Tilrettelegging av områder er nødvendig, men også synliggjøring av hva kommunen har å by på av friluftsmuligheter er en viktig oppgave. Likeså viser det seg at veiledning og «opplæring» i hvordan man skal oppføre seg i naturen kan være nyttig.

4.5 Folkehelse

Folkehelsemeldinga 2018 - 2019⁵ sier at:

«Regjeringa vil bidra til eit berekraftig velferdssamfunn gjennom eit godt og systematisk tverrsektorielt folkehelsearbeid. Noreg skal følge opp berekraftsmåla til FN, og eit godt folkehelsearbeid er nødvendig for å nå desse måla.»

I helseoversikten skriver kommuneoverlegen at: *«God oversikt over helse og påvirkningsfaktorer er en forutsetning for å beskrive helseutfordringene, og nødvendig for å planlegge og gjennomføre tiltak.»*

Kommunen har gjennom sitt arbeid de siste fire årene fortsatt å tilegne seg kunnskap og oversikt. Gjennom ulike prosjekter oppnår vi kunnskapsinnhenting parallelt med gjennomføring av tiltak. Eksempelvis har vi jobbet med foreldreveiledningsprogrammet «Trygghetssirkelen,» kurstilbud i Frisklivsentralen, Uro- prosjektet, næringslivslunsjer via NAV og lederutviklingsprogram. Videre har vi Folkehelseprofilen, Ungdata- undersøkelsen, Brukerplan (kartlegging av brukere med psykisk helse og rusutfordringer,) og befolkningsundersøkelsen «Oss i Østfold» som også gir verdifull kunnskap.

Folkehelseprofilen gjennom de fire siste årene viser at kommunen har utfordringer som opprettholdes innen: Lav andel med høyere utdanning, frafall i videregående skole, ungdom som er lite fornøyd med lokalmiljøet, overvekt og fedme blant 17- åringer, psykiske lidelser/ symptomer blant unge, muskel- og skjelettplager, antibiotikabruk og skader behandlet i sykehus.

Innenfor helse har sektoren spilt inn følgende særskilte utfordringer:

⁵ <https://www.regjeringen.no/contentassets/84138eb559e94660bb84158f2e62a77d/nn-no/pdfs/stm201820190019000dddpdfs.pdf>

Organisatoriske:

- Sektoren bruker mer penger enn gjennomsnittet for tilsvarende kommuner (regnskap 2017) og forholdsvis mye på den institusjonsbaserte omsorgen.
- Tverrfaglig samarbeid – vi må jobbe bedre og bredere med riktig og tidlig innsats til barn og unge.
- Vi må jobbe for heltidskultur også i turnusvirksomhetene.
- Hvordan rekruttere sykepleiere, vernepleiere og helsesykepleiere?
- Vi har en utfordring rundt mangel på lokaler.

Eldre:

- Veksten i antall eldre innbyggere må møtes med et godt og bærekraftig tjenestetilbud basert på BEON-prinsippet (Beste effektive omsorgsnivå.)
- Hele omsorgstrappa må benyttes.
- Smart omsorg – velferdsteknologi i mye større grad for å tilby trygge og gode hjemmebaserte tjenester.
- «Leve hele livet»

Integrering:

- Integrering – vi må jobbe for aktivitets- og arbeidsplasser.
- Helsetjenester for asylsøkere må utvikles og organiseres.

Folkehelsemeldinga sier at regjeringen særlig ønsker å forsterke innstasen gjeldende:

- Tidlig innsats for barn og unge
- Forebygging av ensomhet
- Mindre sosial ulikhet i helse

Disse punktene vil løftes inn i planverket for Helse og velferd.

4.6 Barnevern

Våler har en noe lavere andel enn fylket av barn med barnevernstiltak, men en høyere andel med undersøkelser. Våler har videre en lavere andel enn fylket av barn som bor utenfor hjemmet i løpet av året, men en høyere andel som får hjelpetiltak i hjemmet.⁶

Våler har lavere antall stillinger pr 1000 barn enn fylket og dermed også lavere utgifter til barnevern både pr barn i barnevernet og pr barn i befolkninga.

Det er verdt å merke seg at med relativt lavt tallgrunnlag innen barnevern, er det grunn til å tro at små endringer i faktiske tall vil kunne gi store utslag i beregning av prosentandeler for sammenligning av Våler kommune med fylket.

I 2022 kommer det en barnevernreform. Der legges det til rette for økt overføring av oppgaver og ansvar til den lokale barneverntjeneste. Dette gjelder særlig differensiering av tiltak (ha flere ulike tiltak i forhold til mange problemstillinger) og for spesialisering innen fosterhjemsomsorgen. Dette kan bli en betydelig utfordring for små fagmiljøer. Det blir med andre ord vanskelig å levere spesialiserte tjenester gitt at vi har lite klientgrunnlag dermed liten evne til spesialiserte tjenester.

⁶ https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern_kommunemonitor/#/0137

4.7 Barnehager og skoler

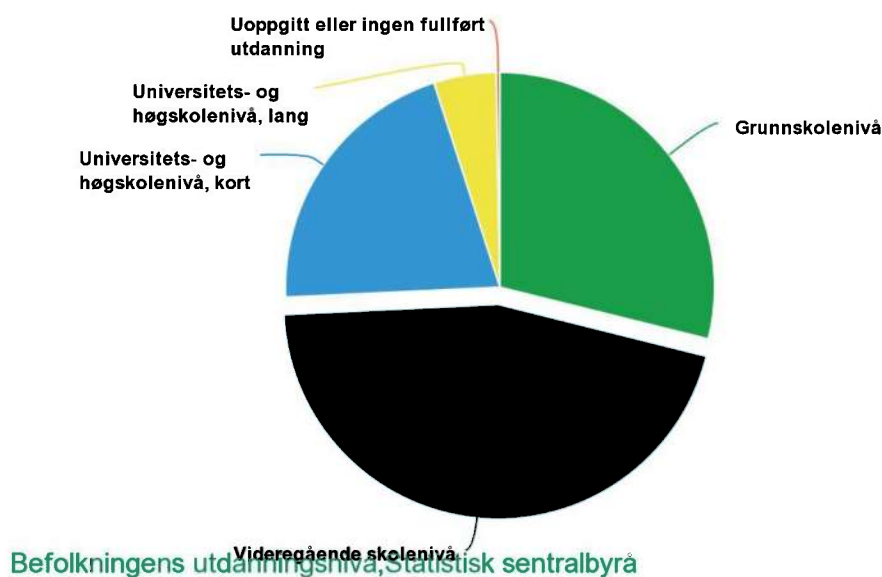
Barnehagekapasiteten i Svinndal og Kirkebygden er presset og vil ikke kunne ta imot forventet befolkningsvekst i barnegruppa 0-6 år. Barnehagen i Svinndal er gammel og mangler møterom, arbeidsplasser for barnehagelærere, lagerplass og parkeringsplass.

Lokalitetene for barneskole og SFO i Svinndal har dårlig kapasitet og kvalitet og dette må sees på i sammenheng med forventet befolkningsvekst i barnegruppa 6 – 12 år.

Våler har et lavt utdanningsnivå sammenlignet med landet (SSB.) Kommunen hadde en svak nedgang i frafallet i videregående opplæring frem til avgangsåret 2017. Avgangsåret 2018 økte frafallet igjen til samme nivå som i 2014. Nasjonale prøver (2019) viser at mestringsnivået i lesing og matematikk på 8. trinn ligger signifikant lavere sammenlignet med kommunene i vår Kostra-gruppe (gruppe 07) og med landet.⁷ Gjennomsnittlig grunnskolepoeng i kommunen er på 39,2, noe lavere enn Kostra-gruppe 07, som har 41,7.

88 % av elevene på 10. trinn i kommunen trives på skolen. Disse resultatene er på fylkes- og landsnivå.

Høyeste fullførte utdanningsnivå

<https://www.ssb.no/kommunefakta/valer-viken>

Dette er problemstillinger som har vart over tid og det vil være nyttig å gå bak disse tallene for å finne forklaringer på hvorfor og å lete etter sammenhenger.

I 2018 innførte kommunen digitale verktøy for hele Vålerskolen og de kommunale barnehagene. Ordningen har ikke blitt evaluert og det er derfor for tidlig å si hvilke effekter dette har hatt på læring.

Bygging av ny gymsal i Svinndal er i gang i løpet av 2020. Det planlegges også å legge nytt tak på Svinndal skole.

⁷ <https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/valer-ostfold/grunnskolen>

Planlegging av ny Kirkebygden skole er godt i gang.

4.8 Kulturtilbud

Kommunebarometeret 2020 (foreløpige tall) viser at Våler rangeres blant de 30 dårligste kommunene når det gjelder kulturtilbud. Nøkkeltall som benyttes i rangeringen er blant annet tall fra biblioteket, utgifter til kultur- og idrettssektoren, utgifter til aktivitetstilbud for barn og unge, musikk- og kulturskole og antall ansatte i kultursektoren.

Kommunens egen gjennomgang med rapport med økonomisk analyse (Agenda Kaupang 2018) viser at vi skårer lavt på kultursektoren. Vi ser også det samme i ulike undersøkelser («Oss i Østfold,» Ungdata og medvirkningsprosesser.)

Med få ressurser på kultur, vil det være ekstra viktig å samarbeide godt med frivilligheten i kommunen.

4.9 Integrering

Tall fra IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) viser at Våler i januar 2019 hadde 673 innvandrere i kommunen. Av disse er 390 i aldersgruppa 30 – 54 år og med ganske jevn fordeling mellom kjønnene⁸.

Den største andelen av innvandrere i Våler er arbeidsinnvandring og de fleste kommer fra Polen.

Tall for sysselsetting viser at andel innvandrere i arbeid er 70,7 % mens andel blant den øvrige befolkningen er på 69,1 %. Tilsvarende tall for landet er henholdsvis 63,1 % og 68 %.

Andelen unge mellom 16 og 25 år som ikke er i utdanning og ikke har fullført videregående opplæring er betydelig høyere enn kommunens andre innbyggere i denne aldersgruppa. I innvandrergruppa er andelen 17,4 % blant kvinner og 24,1 % blant menn, mens blant øvrige innbyggere er tallene henholdsvis 10,4 % og 13,6 %.

For utdanning i aldersgruppa 30 – 66 år er tallene annerledes fordelt. Blant innvandrergruppa er andelen med fullført høyere utdanning (minimum 3-årig universitet eller høyskole) på 37,1 % mens resten av befolkninga har en andel på 27 %.

Tallene viser at barnehagedeltakelse blant fremmedspråklige er god.

5. Vurdering av planbehov

Kommunen har en ganske omfattende planportefølje og det har vært drøftet om det er hensiktsmessig å liste opp alle disse i planstrategien. En totaloversikt over alle kommunens planer i dette dokumentet anses imidlertid å være et godt verktøy for oppfølging og kontroll over planlagte og utførte oppgaver og oversikten sist i dokumentet vil bli benyttet til rapportering.

Planstrategien kan i noen grad prioritere utarbeiding av planer for å nå kommunens målsettinger. I kommunens visjon fra 2017 «Vi dyrker nærhet for å skape fremtidens muligheter» ligger en målsetting om å videreutvikle en selvstendig kommune med blikket retta framover for å se på nye

⁸ https://www.imdi.no/tall-og-statistikk/steder/K0137/befolkning/befolkning_alder

løsninger innenfor alle tjenesteområder. Målsettinger i kommuneplanens samfunnsdel fra 2019 speiler i stor grad denne visjonen og vil bringes videre i underliggende planarbeid.

Planstrategien kan videre benyttes til å prioritere (plan) arbeid for å møte FNs bærekraftsmål. I vurderingen av den enkelte plan er det nevnt innenfor hvilke bærekraftsområder planen vil virke (ikke uttømmende.) Dette kan være et verktøy for prioritering.

I kommende planarbeid er det en intensjon om å synliggjøre hvordan planen (med evt tiltak) vil bidra til å nå kommunens målsettinger, samt FNs bærekraftsmål.

Planporteføljen består av planer som er lovpålagte, som er nødvendig for tilskudd, politisk bestilte, faglig begrunnet eller utledet fra samfunnsdelen. Videre er det ulikhet i plantyper, fra kommunedelplaner som er utarbeidet etter plan- og bygningsloven, via temaplaner der kommunene selv bestemmer prosess, til strategier og prosjekter som gjennomføres internt og uten politisk medvirkning. Plantype synliggjøres i den vedlagte tabellen.

5.1 Etatsovergripende planer

Kommuneplan

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i september 2019. Arbeid med kommuneplanens arealdel har startet opp og planen lå ute til offentlig ettersyn sommeren 2019. Etter nærmere vurdering av planforslaget, fattet kommunestyret 14.05.20 følgende vedtak: «*Videre arbeid med kommuneplanens arealdel utføres etter alternativ 2, å gå tilbake til planprogrammet. Planutvalget skal holdes fortløpende orientert om rådmannens arbeid.*» Plandokumentene vil dermed bli utarbeidet på nytt og i tråd med planprogram og overordnede føringer. Utarbeiding av arealdelen vil svare ut nærmere det videre arbeidet med sentrum og friluftsområder. Etter ferdigstilling av arealdelen er det derfor ikke behov for rullering av kommuneplan i den kommende perioden.

Planutvalget fattet 4. mars 2020 vedtak om at det skal lages en oversikt over vedtatte reguleringsplaner som av ulike grunner ikke har blitt gjennomført, sett i lys av investeringsbehov for kommunens bygningsmasse og teknisk infrastruktur. Planutvalget satte en frist for dette arbeidet til oktober 2020.

Sentrumsplan - områdeplan

Planutvalget bestilte i møte 3. juni en vurdering av sentrumsplan. I Kirkebygden pågår prosesser med flere reguleringsplaner, i tillegg til prosjektet ny Kirkebygden skole. Samtidig pågår også arbeid med kommuneplanens arealdel. Disse planene har kommet ulikt i prosessene. I arbeidet med pågående reguleringsplaner og prosjekter må det også gjøres en helhetlig vurdering av sentrumsutviklingen i Kirkebygden.

I arbeidet med kommuneplanens arealdel skal det gjøres vurderinger vedrørende sentrum. I utarbeiding av en sentrumsplan kan disse vurderingene konkretiseres. Sentrumsplanen vil bygge opp under FNs bærekraftsmål for blant annet bærekraftige byer og lokalsamfunn.

Utarbeiding av sentrumsplan for Kirkebygden starter etter vedtak av kommuneplanens arealdel.

Plan for nærmiljø - vurderinger

Planutvalget bestilte i møte 3. juni en vurdering av plan for nærmiljø. Kapittel 4.3 redegjør for noen av temaene som kan være av betydning ved utvikling av gode nærmiljø. Slik kapittel 4.3, samt rapporten fra Nærmiljøprosjektet (Høgskulen i Volda, 2019) viser, er de sosiale faktorene av stor

betydning for trivsel i nærmiljøene. Det kommende arbeidet med strategisk folkehelseplan og strategi for samhandling med frivilligheten er arenaer som er egnet for drøfting av viktige tema gjeldende nærmiljø. Det foreslås ut over dette at kommunen jobber prosjektbasert for utvikling av nærmiljøene.

Helhetlig ROS- analyse - prosjekt

Kommunens siste helhetlige ROS- analyse er den felles analysen med Mossregionen fra 2011. For å ha tilstrekkelig grunnlag for gode beredskapsplaner samt kunnskap for kommuneplanens arealdel, må det utarbeides en ny, helhetlig analyse. Arbeidet starter opp i 2020.

Beredskapsplan - temaplan

Kommunens beredskapsplan ble vedtatt i 2014. Beredskapsplanen tar utgangspunkt i regional ROS-analyse fra 2011 og regional beredskapsanalyse fra 2012. Planen tar for seg kommunens kriseledelse og -organisasjon samt de ulike oppgaver ved uønskede hendelser. Planen er organisert i en operativ og en administrativ del, hvor den operative delen skal tas i bruk i en akutt situasjon. Planen sier at etter uønskede hendelser, skal planen evalueres og rulleres. Dette vil da bli gjort når korona-pandemien er over. Planen rulleres med forventet vedtak i 2021. Planen vil bidra til FNs mål om bærekraftige byer og lokalsamfunn.

Evakueringsplan – del av beredskapsplan

Kommunen mangler en helhetlig plan for evakuering ved større hendelser. Evakueringsplan utarbeides som en del av beredskapsplanen med forventet vedtak i 2021.

Strategisk folkehelseplan 2014 – 2026 - kommunedelplan

Strategisk folkehelseplan ble vedtatt i 2015. Planen er utarbeidet som kommunedelplan og ble laget med bred medvirkning både internt i organisasjonen og blant befolkningen. Med store endringer i samfunnet generelt og i Våler- samfunnet spesielt, bør planen rulleres i perioden. Planen har tidligere blitt utarbeidet av helse og velferd. Sett i lys av at folkehelse må jobbes med innenfor alle sektorer, må planen utarbeides tverrsektorielt. En tverrfaglig plan, utarbeidet i samarbeid med Våler-samfunnet, vil svare ut målsettinger og strategier i samfunnsplanen og også bidra til flere av FN-målene for sosial bærekraft. Planen rulleres i perioden med planlagt vedtak i 2024.

Strategisk næringsplan for Mossregionen

I tråd med fylkesplanens regionale strategier for Mossregionen, blir det jobbet med å lage en felles, strategisk næringsplan for regionen. I løpet av 2020 har det blitt gjennomført medvirkningsmøter med næringslivet og det tas sikte på å ferdigbehandle planen i løpet av året. Planen vil bidra til FNs mål om anstendig arbeid og økonomisk vekst samt industri, innovasjon og infrastruktur.

5.2 Helse og velferd

Boligsosial handlingsplan 2015 – 2023 - temaplan

Utarbeidelse av boligsosial handlingsplan ble gjort i 2015 med vedtak samme år. Planen gir kunnskap om boligbehovet i kommunen og hvordan kommunen bedre kan benytte den samlede boligmassen. Planen er et nyttig verktøy for kommunens sosiale boligarbeid og er under rulling med forventet sluttbehandling og vedtak i 2020. Arbeidet vil etter hvert implementeres i kommunens helhetlige boligpolitikk, i tråd med målsettinger i samfunnsdelen. Planen vil videre bidra til å oppfylle FNs- mål om rettferdighet og mindre ulikhet.

Smittevernplan - temaplan

Smittevernloven pålegger kommunene å ha en smittevernplan. Den skal beskrive de tiltak og tjenester som kommunen gjør for å forebygge smittsomme sykdommer og motvirke at de blir overført eller innført. Smittevernplanen ble sist revidert og oppdatert den 02.08.2018, i tillegg til årlig revidering som utføres av kommuneoverlegen. Planen bidrar til FNs- mål om god helse.

Helhetlig integreringsplan - temaplan

Planen skal være et verktøy i arbeidet med å gi innvandrere muligheter for deltagelse, opplæring, yrkeserfaring og inntektssikring. Planen skal utarbeides med oppstart i 2021 og vil bidra til samfunnsdelens målsetting og strategi om sosialisering og integrering, samt FNs mål om mindre fattigdom, anstendig arbeid, god utdanning og mindre ulikhet.

Helhetlig handlingsplan for god psykisk helse 2017 – 2021 - temaplan

I 2017 ble det utarbeidet en plan som vektlegger kriseteamet og et godt samarbeid med spesialisthelsetjenesten innen fagfeltet psykiatri og rus. Planen bidrar til strategier i samfunnsplanen om tilrettelagt og tett oppfølging til de med særlige utfordringer og FNs mål om god helse. Planen skal rulleres med oppstart og forventet vedtak i 2021.

Demensplan 2017 – 2027 - temaplan

Basert på blant annet helse- og omsorgsdepartementets reviderte handlingsprogram «demensplan 2015» ble demensplan for Våler vedtatt i 2017. Planen ser blant annet på aktivitets- og botilbud, samt vurderer kompetanse og kompetansebehov. Planen bør rulleres i perioden. Det planlegges vedtak i 2024. Planen vil bidra til FNs mål om god helse og livskvalitet.

Helse- og omsorgsplan 2013-2023 - temaplan

Planen har fokus på forebyggende og helsefremmende arbeid i alle sektorer, bruk av velferdsteknologi og at individuelt tilpassede, sømløse tjenester ytes av godt kvalifisert fagpersonell. Planen svarer ut målsettinger i samfunnsdelen innenfor Levekår og folkehelse samt FNs mål om god helse. Planen rulleres med planlagt vedtak i 2023.

Plan for habilitering og rehabilitering 2020 – 2025 - temaplan

Formålet med denne planen er at innbyggere med behov for re-/habilitering i Våler kommune, skal motta gode og koordinerte tjenester. Den skal gi en oversikt over fagfeltet, og gi en konkret handlingsplan som tydeliggjør ansvar, oppgaver og tiltak i det fremtidige re-/habiliteringsarbeidet. Planen ble ferdigstilt i 2020 og har ikke behov for rulling i perioden. Planen vil bidra til FNs mål om god helse og livskvalitet.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2015 – 2019- Interkommunal plan i Mosseregionen - temaplan

Kommunen har en interkommunal handlingsplan mot vold «Sammen mot vold». Denne planen skulle vært rullert i 2019, men på grunn av arbeid med kommunesammenslåing og avvikling av krisesenteret som IKS, har ikke dette skjedd innen tidsrammen. Handlingsplan for vold mot eldre inkluderes i planarbeidet og blir en del av den interkommunale planen. Handlingsplanen vil gjelde for kommunal og interkommunal virksomhet i regionen der barnevern, helsestasjon, helse- og

omsorgstjenester, skoler, barnehager og krisesenter vil være sentrale aktører. Utarbeidelse av planen starter i 2020 og forventes ferdigstilt i 2021. Planen vil svare ut målsettinger innenfor levekår og folkehelse i samfunnsplanen og bidra til FNs delmål for fred og rettferdighet.

Handlingsplan for bekjempelse av barnefattigdom - temaplan

For å minimere uheldige virkninger for barn som lever med fattigdom, vil arbeidet med handlingsplanen prioriteres. Planen utarbeides tverrfaglig med forventet vedtak i 2021. Planen svarer ut målsettinger i samfunnsdelen vedrørende Levekår og folkehelse samt FNs målsettinger om å utrydde fattigdom og mindre ulikhet.

Plan for legetjenesten i Våler kommune - temaplan

Planen har som mål å beskrive hva de kommunale legetjenestene utgjør, se på drivere som vil påvirke denne og beskrive konkrete forslag til tiltak som bør gjennomføres for å sikre en forsvarlig og god legetjeneste i planperioden. Våler kommune skal ha en faglig god og lett tilgjengelig kommunal legetjeneste for de som har behov for legetjenester. Legetjenesten skal sikre god forebygging, utredning og behandling, samt ivareta tverrfaglig samarbeid. Planen vil bidra til FNs mål om god helse. Arbeidet med planen er startet og forventes ferdigstilt i slutten av 2020.

Alkoholpolitisk handlingsplan - temaplan

Planen skal være et sentralt instrument for å sikre helhetlig behandling av alkoholpolitiske spørsmål. Kommunen har etter alkoholloven §1-7d plikt til å utarbeide en alkoholpolitisk handlingsplan. Det er et underliggende premiss at planen må tas opp til vurdering etter hvert kommunevalg, som betyr at den skal behandles av hvert kommunestyre. Det er anbefalt at de retningslinjene kommunene ønsker å legge til grunn for innvilgelse av salgs- og skjenkebevillinger tas inn i den alkoholpolitiske handlingsplanen. Planen vil bidra til FNs mål om god helse og livskvalitet.

5.3 Oppvekst og kultur

Kulturminneplan - kommunedelplan

Hensikten med en plan for kulturminner, er å forvalte kulturarven i tråd med nasjonale føringer og lokale prioriteringer. Kulturminneplan kan også angi retning for hvordan kommunen ønsker å synliggjøre og arbeide med kulturminnevern på kort og lang sikt. Våler mangler en samlet oversikt og plan over kulturminner. Planen lå for utarbeidelse i forrige periode, men ble av ulike grunner ikke laget. Arbeidet er nå i gang, men planen er ikke ferdigstilt. Planen vil bidra til FNs mål om bærekraftige byer og lokalsamfunn.

Plan for idrett og fysisk aktivitet - kommunedelplan

Bakgrunnen for utarbeidelse av kommunedelplaner for idrett og friluftsliv er pålegg fra Kulturdepartementet. Planen skal være et styringsverktøy for tildeling av kommunale og fylkeskommunale tilskudd og spillemidler. Kommunedelplanen er en betingelse for stønad i form av spillemidler. Forum for natur og friluftsliv sier i sitt innspill til planstrategien at: «En kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet bør også omhandle friluftsliv. På den måten kan man se hvordan idrett og friluftsliv prioriteres, og samle en oversikt over behov og tilbud for både organisert og uorganisert aktivitet.»

Til planen hører 4-årlig rullerende handlingsprogram, som skal knyttes opp mot økonomiplanen. Eksisterende plan ble vedtatt i 2016. Ny rullering må da foretas i løpet av 2020. Planen vil bidra til FNs mål om bærekraftige lokalsamfunn og god helse.

Helhetlig oppvekstplan 2021 – 2023 - kommunedelplan

kommunedelplan oppvekst Våler kommunes oppvekstplan skal være en overordnet strategiplan for oppvekstsektoren. Planen skal i første omgang dekke områdene barnehage, skole, barnevern og det tverrsektorielle samarbeidet. Planen vil dekke bredde og helhet i oppvekstsektoren, handlingsplaner og virksomhetsplaner vil konkretisere tiltak knyttet til målene i oppvekstplanen. Oppvekstplanen skal utarbeides som kommunedelplan og vise oss en utviklingsretning, hvor vi ønsker å gå og skal også vise strategier for hvordan vi skal komme dit. Det betyr at planen danner grunnlaget for utviklings- og kvalitetsarbeidet i oppvekstsektoren og de ulike områdenes handlingsplaner og virksomhetsplaner. Planen vil rulleres hvert 4. år.

Innholdet i planen vil sees i sammenheng med statlige og regionale føringer knyttet til feltet:

- Barnehageloven med forskrifter, inkludert rammeplan for barnehage
- Opplæringsloven med forskrifter, inkludert fagfornyelsen for skolen
- Barnevernloven
- Stortingsmeldinger, NOU'er, retningslinjer, veiledere m.m.
- Barnekonvensjonen
- Fylkesdelplan barn og unge

Planen må også sees i sammenheng med andre kommunedelplaner og ta utgangspunkt i Kommuneplanen. Planen vil bidra til FNs mål om god helse og livskvalitet, god utdanning og bærekraftige lokalsamfunn.

Strategi for samhandling med frivilligheten 2015 – 2019 - temaplan

I 2015 ble det utarbeidet en strategi for samhandling med frivilligheten. Under slagordet; «Frivillighet skaper glede og aktivitet og gir et trygt, inkluderende og levende Våler» har kommunen med denne strategien et verktøy for å legge til rette for gode vilkår for frivilligheten og systematisere samarbeidet mellom kommunen og lokale foreninger. Gitt samfunnsplanens målsettinger om samarbeid og samskaping, er denne planen et viktig verktøy for å nå målene. Planen bør utarbeides av oppvekst og kultur, med med tverrsektorielt samarbeid og med bred medvirkning fra Våler-samfunnet. Planen vil bidra til FNs- mål om god helse og mindre ulikhet. Arbeidet starter opp i 2020 med forventet ferdigstilling i 2021.

Kulturplan – vurderinger

Planutvalget bestilte i møte 3. juni vurdering av en kulturplan. Administrasjonen oppfatter bestillingen som et politisk ønske om å utvikle kulturtilbudet i kommunen, noe som også er etterspurt i blant annet medvirkningsprosesser og befolkningsundersøkelser. Sett i lys av oppvekst og kultur sin allerede store planportefølje og tilgjengelige ressurser, bør kulturtilbudet sees på i annet planverk, eksempelvis i strategi for samhandling med frivilligheten.

Handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme 2016 – 2020 - temaplan

Planen styrker arbeidet med å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme. Planen skal være en ramme som skal bidra til en strategisk og målrettet innsats på feltet. Planen baseres på veileder for

forebygging og radikaliserings av voldelig ekstremisme fra utdanningsdirektoratet. Planen rulleres med oppstart i 2020 og forventet vedtak i 2021. Planen vil bidra til FNs mål om fred og rettferdighet.

Skolebruksplan

Denne planen lå for rulling i 2018, men av ulike grunner ble ikke dette gjort. Planutvalget har bestilt en utredning der det blant annet skal sees på skolekapasitet i de tre nærområdene i kommunen. Skolebruksplan vil da inntil videre bli ivaretatt i dette arbeidet.

Barnehagebehovsplan

Behovet for denne planen vurderes fortløpende. Planutvalget har bestilt en utredning der det blant annet skal sees på barnehagekapasitet i de tre nærområdene i kommunen. Barnehagebehovsplan vil da inntil videre bli ivaretatt i dette arbeidet.

5.4 Miljø og teknikk

Trafikksikkerhetsplan 2007 – 2011 - temaplan

Trafikksikkerhetsplanen 2007 – 2011 sto for rulling i forrige planstrategi. Av ulike grunner ble ikke rulleringen gjennomført.

Planen vil bidra til samfunnsplanens strategi om å redusere ulykker i trafikken og FNs mål om innovasjon og infrastruktur, bærekraftige byer og samfunn og god helse og livskvalitet. Planen forventes startet i 2020 med ferdigstilling i 2021.

Plan for naturmangfold - regional temaplan

Plan for naturmangfold sto for utarbeidelse som et regionalt prosjekt i forrige planstrategi. Av ulike grunner ble ikke planen laget. Kommunen har inngått et samarbeid med Moss, Råde og Vestby kommuner om utarbeidelse av denne planen. Arbeidet starter i 2020 og forventes ferdigstilt i 2022. Planen vil bidra til samfunnsplanens mål om å ta vare på rekreasjonsområder og biologisk viktige områder, samt FNs mål vedrørende liv på land og under vann.

Friluftspan - vurderinger

Planutvalget bestilte i møte 3. juni vurdering av friluftspan. Ett av temaene i kommuneplanens arealdel er friluftsliv. I arbeidet med arealdelen vil det bli sett på hvilke arealer kommunen har for dette formålet og tilgangen til friluftsområder. For vedlikehold/ oppgradering av statlig sikra friluftsområder har kommunen rutiner for oppdatering av forvaltningsplan og søknad om midler til oppgradering. Prosjektet kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder ble slutført i 2019 og ga kommunen en fin oversikt over hvilke områder som er mest brukt og som kan danne grunnlag for prioritering av eventuelle tiltak for tilrettelegging. Tilrettelegging for friluftsliv utøves i stor grad av DNT, som merker og rydder stier og løyper. Tema friluftsliv anbefales å inkluderes i planen strategi for samhandling med frivilligheten.

Klima-/ energiplan 2012 – 2015 - kommunedelplan

Kommunens klima-/ energiplan ble vedtatt i 2012. Planen sto for rulling i forrige planstrategi, men ble av ulike grunner ikke laget. Arbeidet har nå startet opp i samarbeid med Klima Østfold. Planen forventes ferdigstilt i 2021. Planen vil bidra til flere av samfunnsplanens mål og strategier innenfor områdene Klima, miljø og energi samt Samfunnssikkerhet. Planen vil også omhandle tema sikker vannforsyning. Planen vil bidra til FNs mål om bærekraftige samfunn, innovasjon og infrastruktur, klimaendringer, ansvarlig forbruk og produksjon, liv under vann og liv på land.

Hovedplan vannmiljø - temaplan

Planen omhandler kommunens roller, målsettinger og handlingsplaner for temaer som berøres av Vanddirektivet. Planen danner grunnlag for handlingsplaner for de forskjellige fagområdene til kommunen. Den er også styrende for bestemmelser i kommuneplan og arealplanleggingen. I Våler er både Vansjø og Rusvik drikkevannskilder. Planen vil se på hvilke grep som eventuelt må tas for å sikre drikkevannskildene og en sikker vannforsyning. Planen ivaretar målsettinger i samfunnsdelen innenfor Klima, miljø og energi, samt bidrar til FNs målsettinger om rent vann og gode sanitærforhold, liv under vann og liv på land.

Håndbok for kommunale veier - prosjekt

Ved opparbeiding av nye, kommunale veier på byggefelt etc, mangler kommunen en sammenstilling av standardkrav til kvalitet for veien med tilhørende infrastruktur. For bedre forutsigbarhet både for kommunen og utbyggere skal det utarbeides en håndbok der dette samles. Håndboken vil sees i sammenheng med trafikksikkerhetsplanen og utarbeides i etterkant av denne, med forventet ferdigstillelse i 2022. Kommunen vil søke et samarbeid med SVV om utarbeidelse av håndboken.